

D. E.
andere
FILM

CINÉCLUB

15 OKT '91

Krzysztof Kieslowski

Uit het standpunt van de nachtwaker

1976/21 min

Slechts één keer in zijn carrière heeft Kieslowski, zoals hij zelf zegt, een film gemaakt tegen de hoofdpersoon, die daarin geportretteerd wordt.

Op het ritme van een vrolijk stukje filmmuziek horen we de primitieve gedachten van iemand, die het liefst alles controleert en dat niet alleen binnen zijn werktijd. Zijn ambities worden bepaald door discipline, gehoorzaamheid, geloof in het succes van verbodsbepalingen en draconische straffen, een verlangen naar absolute macht. Hij is de Poolse uitgave van een fascist, een bijna groteske, debiele figuur. Maar ook hier signaleert Kieslowski, wat hij om zich heen waarneemt. Het bestaat allemaal.

Sprekende jaren / Sprekende hoofden

"Wie ben je" en "Wat zou je het liefst willen" - twee vragen die Kieslowski stelde aan de Poolse samenleving. Hij filmdo de reacties van mensen uit verschillende milieus en in leeftijd variërend van 2 tot 100. Tussen het antwoord van wie nog niemand is en datgene van iemand, die er bijna niet meer is, ligt een heel leven. Een mens ziet eerst zijn idealen en ambities groeien, dan komt de twijfel, totdat hij ze kan realiseren of laat varen. Wat er over blijft is niet veel meer 'dan nog een beetje te mogen blijven leven'. Wat uit bijna ieder antwoord en heel sterk uit het geheel van de film spreekt, is een meer of minder sterk uitgesproken verlangen naar vrijheid en rechtvaardigheid. Daar tegenover staan frustratie en machteloosheid.

1980/20 min

Jerzy Kawalerowicz

Moeder Johanna der engelen

1961/105 min

regie: Jerzy Kawalerowicz / scenario: Tadeusz Konwicki, Jerzy Kawalerowicz, gebaseerd op de gelijknamige roman van Jaroslaw Iwaszkiewicz / camera: Jerzy Wojcik / muziek: Adam Walacinski / filmgroep: KADR / met: Lucyna Winnicka (moeder Johanna), Mieczyslaw Voit (pater Suryn), Stanislaw Jaslukiewicz (Chrzaszcewski), Maria Chwalibog (Awdosia), Anna Ciepielewska (Malgorzata), Kazimierz Fabisiak (Bryn), e.a.

In een klooster in Oost-Polen in de 17e eeuw nemen demonen bezit van Johanna, de moeder overste, en de andere kloosterlingen. Hierdoor zijn de plaatselijke priesters al op de brandstapel terecht gekomen en vier andere priesters hebben tevergeefs geprobeerd de boze geesten te verdrijven.

De ascetische pater Suryn zal opnieuw een poging wagen, maar ook hij slaagt er niet in om de duivel uit de mooie Johanna te verjagen. Ten einde raad wendt hij zich voor advies tot een oude rabbi, die slechts zijn eigen

onzekerheden weerspiegelt. Langzamerhand komt pater Suryn tot het besef dat hij met zijn pogingen de duivel uit Johanna te verdrijven zelf bezeten wordt en zich fysiek en emotioneel tot haar aangetrokken voelt. Uit pure wanhoop vermoordt hij met een bijl de twee knechten van de naburige herberg. De volgende morgen wordt pater Suryn gevonden met de bijl in z'n hand en waanzin in z'n ogen.

"*Moeder Johanna van de Engelen*" behandelt beslist geen onderwerp dat zonder meer een ieder kan worden voorgezet, omdat er bij afwezigheid van enig inzicht in de materie aanleiding zal zijn tot verwarring. (....) Het is de Katholieke Filmkeuring, die in zulke gevallen dan de bekende variaties in de bekende C-norm hanteert, namelijk volwassen en strikt volwassen, desnoods ontraden. Wij hellen over naar de opvatting, dat hier aanleiding zou zijn tot de kwalificatie strikt volwassen". Aldus schreef "Het Binnenhof" op 17 juni 1961.

Moeder Johanna van de Engelen baarde inderdaad nogal wat opzien. De Poolse katholieke kerk bestempelde dit werk van Kawalerowicz als een blasfemische anti-katholieke en zelfs anti-religieuze film. Volgens Hansrainer Wagner heeft Kawalerowicz hele andere bedoelingen met deze film: het is vooral het gebrek aan liefde dat de handelingen van de beide hoofdpersonen kan verklaren. Bij Pater Suryn gaat het echter om een andere vorm van liefde dan bij Johanna: "het is zijn reddingsdrift, zijn vurige wens om Johanna van de duivel te bevrijden, die leidt tot pervertering van de liefde in de moord". Uwe Nettelbeck gaat in zijn interpretatie van het thema een stap verder. Hij zegt: "Kawalerowicz kiest partij voor Suryn en Johanna, verdedigt hen en hun liefde tegen de overmacht van het instituut en het geloof en daarmee de mens en zijn vrijheid tegen iedere autoriteit. Daarom is zijn film anti-clericaal, anti-totalitair en een werk dat wordt gekenmerkt door één verlicht humanisme".

Hoewel de cameravoering conventioneel genoemd kan worden, werd de film unaniem vanwege zijn vormgeving geprezen. Nogmaals Nettelbeck: "*Moeder Johanna* is een fascinerende, een uitgelezen film, de exquisite camera is een gebeurtenis op zich. De film is niet gewoontjes zoals de meeste films, waarin het om religie gaat, maar is ongehoord elegant, bijna overdreven artistiek. Op het dak zijn de houtverbindingen wit nagetekend; het landschap, waarin het klooster zich bevindt, is van een uitgezocht, beklemmende eenzaamheid; ruimten, de herberg, de binnenplaats van het klooster, het dak en vaak ook de gezichten neemt de camera altijd eerst diagonaal; de voortdurende wisseling tussen subjectieve en objectieve camera is een virtueuze demonstratie van de mogelijkheden van de film".

Volgende vertoning dinsdag 12 november : 25ste vertoning !
met : SCORPIO RISING - Kenneth Anger , 1963/31 min.
VAMPYR - Carl Theodor Dreyer , 1932/68 min.